Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Talousvaliokunta perjantai 12.03.2021 klo 11.00 / HE 27/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Esityksen mukaan yritysten määräaikaisen kustannustuen myöntämistä jatkettaisiin Suomessa toimiville yrityksille koronapandemiasta aiheutuvien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi. Valtiokonttori jatkaisi kustannustuen myöntävänä viranomaisena. Esityksessä tarkennettaisiin kustannustuen myöntämisen ja kohdentamisen kriteerejä, tuettaviksi hyväksyttäviä kuluja sekä tukikautta ja liikevaihdon vertailukautta koskevia säännöksiä. Erityisesti parannettaisiin tuen kohdentuvuutta pieniin yrityksiin ja yksinyrittäjiin.

Keskeiset huomiot

Esityksessä kustannustuen kolmanneksi hakukierrokseksi on tehty eräitä parannuksia verrattuna edellisiin hakukierroksiin, mutta tehdyt muutokset eivät auta yrityksiä riittävästi.

Suomen Yrittäjien mielestä tukikauden pituutta tulisi lyhentää. Tukikauden pituus vaikuttaa suoraan siihen, missä vaiheessa tukea kyetään alkamaan maksamaan. Ottaen huomioon pandemian pitkän keston ja sen vaikutukset pk-yrityksiin sekä sen, että tukikauden alkuun osuu myynnillisesti tärkeä joulusesonki, pidämme perusteltuna, että maksatus saadaan käyntiin mahdollisimman pikaisesti.

Esitettyä nopeamman maksatuksen käynnistämiseksi olisi harkittava tukikautta 1.11.2020-31.1.2021. Vastaavasti vertailukausi olisi silloin 1.11.2019-31.1.2020. Yritysten tilanne on heikko ja koko ajan uusia yrityksiä joutuu taloudellisiin vaikeuksiin johtuen pitkään jatkuneesta koronakriisin aiheuttamasta heikosta taloudellisesta tilanteesta.

Suomen Yrittäjät ei pidä tarkoituksenmukaisena ylläpitää toimialarajausta. Kustannustuen ollessa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan b alakohtaan perustuva tuki, jolla voidaan korvata vahingot, jotka ovat aiheutuneet

suoraan koronaepidemiasta, katsomme että toimialasta riippumatta kaikilla muuten tukikelpoisilla yrityksillä tulee olla yhtenäinen oikeus saada korvausta vahinkoihin, jotka ovat aiheutuneet suoraan koronaepidemiasta. Lisäksi erityisesti yksinyrittäjillä yritystoiminta voi olla monipuolista, perustua useammalle eri tulolähteelle, jolloin yksi toimiala ei kuvaa yrityksen toimintaa.

Mielestämme ehdotettu vaatimus 30 prosentin liikevaihdon laskusta on kohtuuttoman suuri. Ottaen huomioon pandemian pitkän keston ja sen vaikutukset pk-yrityksiin sekä sen, että kustannustuki on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan b alakohtaan perustuva tuki, pidämme perusteltuna sitä, että tuen saamiseksi edellytettävän liikevaihdon laskun määrä olisi 20 prosenttia.

Ottaen huomioon, että kustannustuki I ja II eivät ole kohdentuneet yksinyrittäjille hyvin, tulevalla hakukierroksella on erityisen tärkeää, että kustannustuki soveltuu aiempaa paremmin myös yksinyrittäjien tarpeisiin. Liikevaihdon laskun aleneman pienentäminen 30 prosentista 20 prosenttiin olisi tärkeä toimenpide.

Esitämme huolemme siitä, että vaikka joustamattomien kulujen määritelmän kattavuutta on laajennettu, ei määrittely todennäköisesti ota huomioon toimialakohtaisia erityispiirteitä. On myös huomioitava se tosiasia, että joidenkin yritysten on ollut pakko varautua erinäisin suojavälinein hallinnon antamiin suosituksiin ja nyt näitä ei riittävällä tavalla oteta huomioon. Lisäksi on tapauksia, joissa liikevaihtoalenema ei ole toteutunut, mutta kustannukset ovat merkittävästi nousseet. Yrittäjät ovat joutuneet sopeuttamaan kulurakennetta niin, että ovat olleet nostamatta omaa palkkaansa. Tilannetta voidaan pitää kohtuuttomana ja siten laskennallinen oman nostamatta jääneen palkan osuus pitää ottaa kustannuksia laskettaessa huomioon.

Pandemia on vaikuttanut kaikenlaisiin yrityksiin, mutta pienten yritysten ja yksinyrittäjien tilanne on haastavin. Näiden yritysten kannalta on välttämätöntä, että esitetty 2 000 euron kustannuksia edellyttävä raja alennetaan 1 000 euroon. Yksinyrittäjät ovat sopeuttaneet toimintaansa kriisiin ja leikanneet kustannuksia minimiin. Toiminnan sopeuttaminen on ollut kriisistä johtuva, pakollinen toimenpide, jolla turvataan yrityksen jatkuminen kriisin yli. Kustannusten sopeuttaminen ei voi johtaa siihen, että yritys jää sen vuoksi tuen ulkopuolelle. Rajan laskeminen 2000 eurosta 1000 euroon on perusteltua, jotta sopeuttamistoimet eivät käänny yrittäjää vastaan.

Suomen Yrittäjät katsoo, että pienten yritysten osalta olisi perusteltua nostaa kustannustuen määrä 90 prosenttiin tukikauden korvattavista kuluista (tukikauden muut kulut + tukikauden palkkakulut).

$$määrä = \left(\frac{normaalikauden\ liikevaihto - pandemiakauden\ liikevaihto}{normaalikauden\ liikevaihto} - 0{,}1\right) \times (tukikauden\ muut\ kulut + tukikauden\ palkkakulut)$$

Yksinyrittäjistä valtaosa on jäänyt kustannustuen aiempien kierrosten ulkopuolelle. Kulujen minimirajan laskeminen ja omavastuuosuuden pienentäminen ovat keskeisimpiä keinoja, joilla tuki kohdistuisi paremmin myös yksinyrittäjiin. Nämä toimenpiteet ovat tärkeitä, jotta kustannustuki oikeasti huomioi myös suurimman yrittäjäryhmän, yksinyrittäjät.

Lisäksi huomautamme, että lakiesitys on ehdotettavista muutoksista huolimatta edelleen puutteellinen uusien yritysten kohdalta. On kohtuutonta, että osa uusista nopeasti kasvavista ja työllistävistä yrityksistä jää kustannustuen ulkopuolelle esimerkiksi toimialaluokkansa vuoksi.

Suomen Yrittäjät

Mika Kuismanen
pääekonomisti

Petri Malinen
ekonomisti